

Slika Knjige Postanka

Deša, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:623247>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ SLIKARSTVA

PETRA DEŠA

SLIKA KNJIGE POSTANKA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc. art. Miran Blažek

Osijek, 2024.

SAŽETAK

Praktični dio ovoga diplomskog rada pod nazivom „Slika Knjige postanka“ podijeljen je na dva segmenta. Prvi dio čini crtež na zidu izveden u tehnici laviranoga tuša, a prezentira planine. Drugi dio su 3 svitka, također u tehnici laviranoga tuša na fabriano papiru dužine 10 m (ukupno 30 m) koji prikazivaju svitke kao povijesne temelje učenja čovječanstva njegovim izvorima. Isto tako prikazuje vlastito oslobađanje od okvira. Cilj monumentalnosti samoga rada je poticaj osjećaja i postojanost prirode koja nas okružuje. Namjera rada bila je introspekcija i dijalog s prirodom.

Ključne riječi: knjiga, planina, prijelaz, konfuzija, lavirani tuš, svitak

ABSTRACT

The practical part of this thesis entitled „Image of the Book of Genesis“ is divided into two parts. The first part is a drawing on the walls made in the lava shower technique with a depiction of mountains. The second part is the 3 scrolls that are exhibited in the second room, also the washed shower technique on Fabriano paper, 10 m long (30 m in total) that symbolize the book, the scroll as an essential thing that passes through history and teaches humanity its sources. It also displays its own unboxing. The goal of the monumentality of the work itself is to encourage visitors to think about the solidity of the nature that surrounds us. The intention of the work was to reawaken respect for nature, self-reflection.

Key words: book, mountain, transition, confusion, washed shower, scroll

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ Petra Deša _____ potvrđujem da je moj diplomski rad
pod naslovom _____ Slika _____ Knjige _____ postanka
diplomski/završni

te mentorstvom doc. art. Mirana Blažeka _____

rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku, 18. rujna. 2024

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. IDEJA I IZVEDBA	4
2.1. Ideja.....	4
2.2. Izvedba	6
3. PRIRODNA SLIKA.....	9
3.1. Konfuzija.....	10
3.2 Rekonstrukcija.....	10
4. TEHNIKA	11
4.1. Lavirani tuš.....	11
5. REFERENCE	13
5.1. Raymond Pattibone	13
5.2. Friedrich Caspar David.....	15
6. SVITAK	16
7. ZAKLJUČAK	19
8. POPIS SLIKA	20
9. IZVORI I LITERATURA	21

1. UVOD

Ideja diplomskoga rada predstavljena na narednim stranicama ishod je odnosa vlastite osobnosti s domenom prirode. Nalazimo se u vremenu kada je čovjek utemeljen isključivo u vlastita postignuća te okrenut tehnologiji i znanosti, zaboravlja svoj izvor te odbacuje svoje tjelesno i duševno biće. Stavlja sebe u vlastiti centar te dopušta si misliti da kreira prirodu, umjesto da si osvijesti da je priroda temelj i da bez nje ne bi ni on sam postojao.

Tehnologija, kao cilj, a ne sredstvo, na nevidljiv i nepredvidljiv način upravlja čovjekom izvan svake kontrole i limita. Odvaja biće kakvo poznajemo te vjeruje samo u postignuća od kojih ima korist u realnom vremenu. Tehnologija nadomješta habitus bića koje zaboravlja svoj izvor, a život kao operacijski sustav gubi vlastiti misterij.

Ovaj diplomski rad prikaz je osobnoga izvora i temelja koji nas okružuje. U ovom slučaju odabran je motiv planina zbog mogućeg odnosa prema njima, kao i zbog njihove povijesne i mitološke dimenzije.

Cilj monumentalnosti samoga rada je da potakne postojanost „prirode“. Slikanje planina na zidovima ne znači samo prikaz, već i alegorijsko pretvaranje zida u planinu dok tjelesni odnos sa zidom kao alegorijskom planinom doprinosi samom razvoju i slobodi vlastitoga slikarskog jezika.

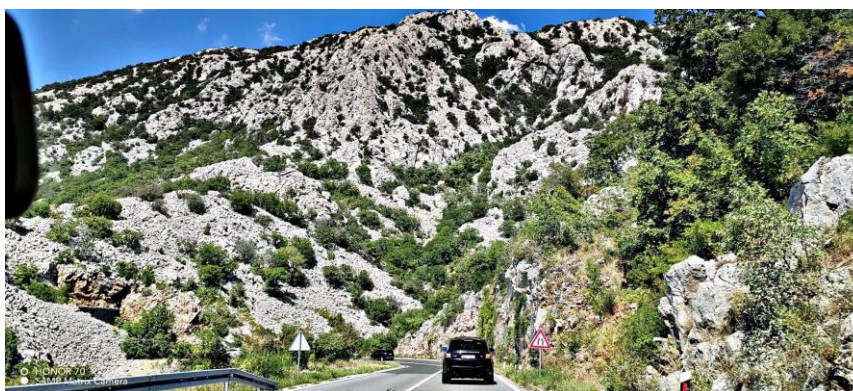
Naglasak je stavljen na vlastiti likovni jezik slikanja, koje se tek drugim čitanjem predstavlja kao motiv (projiciranje planine kao simbola ispred slikanja planine kao motiva). Planina se ovdje čita kao prirodni element, a ne ekološki narativ. Uzimam Velebit, koji se u vizuri predstavlja kao zid na horizontu na putovanju prema mjestu studiranja, ne kao predložak, već kao poticaj imaginacije i neposrednoga slikanja same ideje o planini. Različiti tonovi slike, referiraju se na atmosfersku perspektivu i promjenjivost same vizure planine koja je postojana unutar ljudskoga životnog vijeka.

Prilog 1. Vizura Velebita

Postojanost planine kroz vlastiti proces putovanja na mjesto studiranja drugačijega prirodnog horizonta te promjenjivost unutarnjega stanja u dijalogu među time uz sintezu mentalnoga, duhovnoga i fizičkoga u kontekstu prijašnjega slikarstva stvara novi Rad.

Naglasak je na direktnomu procesu rada, bez digitalnih alata, skica i priprema bilo koje vrste. Drugi dio rada sačinjavaju tri slike, također u tehnici laviranoga tuša na fabriano papiru, dužine 10 m (ukupno 30 m) koje su u formi drevnih spisa, odnosno svitaka. Forma drevnih knjiga također nas povezuje s kontinuitetom ljudskoga iskustva, dok, s druge strane, prikazuje vlastito oslobađanje od okvira u beskonačnom „čitanju“.

Prilog 2. Velebit

Planinu gledam kao oblik koji me obilježava i na neki način portretira. Vlastito ime Petra na grčkom jeziku znači stijena te joj se zbog toga u radu daje veliki značaj. Ideja prikaza planina iz ptičje perspektive razvila se na prvoj godini studija, uskoro dolazi do obrata te dolazi novo idejno rješenje; drugačija perspektiva i dimenzije otvaraju mnoga pitanja.

Prilog 3. Slika iz 2022. „Planine“ tuš na medijapanu

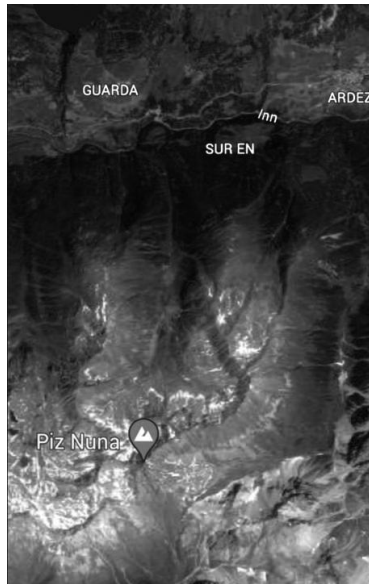
2. IDEJA I IZVEDBA

2.1. Ideja

Prva ideja u oblikovanju motiva planina javlja se u ranijim slikarskim istraživanjima, koja se povremeno gube i mijenjaju. Rad je započet potpuno apstraktno kroz grafičke tehnike, a crteži u ugljenu i crno-bijeli grafički otisci dovode me do tehnike laviranoga tuša. Sve kreće vlastitom fascinacijom planinama te istraživanjem o njima, o njihovoj povijesnoj, mitološkoj, pa i sakralnoj dimenziji.

Planine su nacrtane na fabirano papiru koji je položen na pod pa ga po završetku podižem na zidove. Nakon nekoga vremena papir se pokazuje kao trenutno ograničavanje pokreta kojim želim prikazati približnu moć planine i medija. Zatim je motiv prenesen na zidove koji su sami po sebi postojani nositelji u prostoru, poput planina u otvorenom prostoru horizonta. Simbolika slikanja na podu i podizanja papira, prikazana je kroz motiv planine, a povezuje se s uzdizanjem čovjeka od tla prema nebu. U tehnologiji pronalazimo ekvivalent u satelitskim snimkama planina koje gube svoj oblik i mijenjaju spoznaju o samoj njihovoj prirodi. Također u osobnom izdizanju i obrazovanju prati me pogled na planine, točnije na Velebit. Takva vizura budi poštovanje prema toj planini koje traje od djetinjstva. Kao što različite kulture imaju svoje svete planine, mogu reći da je meni Velebit jedna od takvih.

Svete planine imaju poseban značaj u različitim kulturama i religijskim tradicijama diljem svijeta. One se često predstavljaju kao mjesto susreta neba i zemlje, simboliziraju duhovni uspon ili se smatraju domom bogova. U Indiji na Himalaji, Mount Kailash smatra se najsvetijom planinom u hinduizmu, budizmu, judaizmu i bon religiji. Vjeruje se da je tamo dom boga Šive i da je to mjesto gdje duše putuju prema prosvjetljenju. Druga planina je Fuji u Japanu, ova ikonična planina je sveta u budizmu i smatra se domom boginje Konohana-sakuya Hime. U staroj grčkoj mitologiji Olimp je dom svih bogova. U Egiptu planina Sinaj ima poseban značaj u abrahamskim religijama. Prema Bibliji, Mojsije ja na toj planini primio Deset Božjih zapovijedi. Kultura Aboridžina u Australiji vjeruje u planinu Uluru jer smatra da je ona dom njihovih predaka. Svaka od ovih planina nosi posebna značenja i simboliku unutar svojih kultura i tradicija.

Prilog 4. Prikazi s Google Eartha, planine

Prilog 5. Brdo Sinaj

2.2. Izvedba

Proces rada započinje promatranjem planina, putem Google Earth aplikacije. Cilj takvoga promatranja planina je odmicanje od realističnoga prikaza motiva i uobičajenoga pogleda na nju. Zbog promjene u pogledu, rad gubi svoje okvire i dolazi do potpuno slobodnoga kretanja. Tako glavni dio diplomskoga rada postaje zadan dimenzijom zidne površine. Dok drugi dio rada nastaje prije pa je još uvijek definiran formatom, ali implicira nedefiniranu veličinu svitka i njegovo beskrajno čitanje. Medij laviranoga tuša omogućava slikarsku slobodu pokreta koji na zidu uključuje rad cijeloga tijela, poput uspona na planinu. Time ekspresija postiže svoj vrhunac. Crtež je naslikan lazurama, različitim tonovima laviranoga tuša i time medij postaje ekvivalent slojevima atmosfere koji vizualno mijenjaju planinu.

Prilog 6. Skica za rad

Prilog 7. Početak slikanja, svitak

Prilog 8. Prikaz planine, svitak

Prilog 9. Detalj

3. PRIRODNA SLIKA

Već je spomenuto kako ovaj rad portretira vlastitu osobnost, slikarski jezik i tijek bića. Svaki pojedinac ima vlastitu percepciju o sebi. Psihologija i znanost došli su do zaključka da je glavni uzrok rezultata u životu skrivena slika koju imamo o sebi, a koja upravlja nama. Nekada je teško imati vlastitu sliku i to dovodi do promjenjivih stanja osobnosti. To iskustvo stekla sam kroz proces vlastitoga stvaralaštva i promjene unutar same perspektive i značenja planine u ovom radu. U početku je ideja kroz koju prikazujem sebe i svoj odnos prema prirodi bila jasna, no s vremenom se pogled, likovni izričaj i osobnost mijenjaju te dolazi do niza novih izazova.

Prilog 10. Rad iz 2022.

3.1. Konfuzija

Konfuzija je mentalni kaos i nered misli. Može se javiti zbog prezasićenosti informacija i ideja koje dovode do ukupne krize bića. U vlastitom slučaju, javlja se nedostatak nadahnuća u istom motivu planine, točnije, u perspektivi i percepciji vlastite slikarske prakse.

To je stanje u kojem osjećam tjeskobu, istovremeno imam želju za stvaranjem i osjećam nemoć. Stanje potrebe za stvaranjem, ali i nemoć komunikacije. S vremenom ta nemoć postaje prilika jer dolazi do promjene smjera unutar istoga motiva i jezika. Međutim, srž problema kasnije prepoznajem kao nedostatak samopouzdanja koje je priječilo svaku (samo)kritiku, ali je i gradilo nerealna očekivanja. Ovdje motiv planine dobiva svoju dubinu alegorijskoga čitanja te ju time i uzimam kao ideju umjesto prikaz. Velebit kao neizrečeni subjekt moga procesa studiranja, njegova vizualna promjenjivost u horizontu i prepreka na putovanju, dovodi cijeli rad do pune realizacije. Nakon duge konfuzije, koju sada tumačim kao putovanje, vraća se želja za projekcijom ukupnoga iskustva.

3.2 Rekonstrukcija

Ulaskom u jedno novo poglavlje stvaranja, dolazi do procesa novoga istraživanja i čitanja. Započinje zaokret u introspekciji koji stvara igru. Ovoga puta postavljeni su realni ciljevi i ostvareni su dijalozi s osobama koji potiču stvaranje. Najprije dolazi do spoznaje da je ista ideja još uvijek prisutna i potentna.

Ovoga puta usredotočujem se na vlastiti izričaj, a ne na njegov ishod. Procesom učim slikarski medij i o sebi. Na kraju ovoga ulomka stavljam naglasak na ekspresiju kojom izražavam svoje unutarnje iskustvo kroz ovaj rad te dalje hranim želju za stvaranjem.

4. TEHNIKA

4.1. Lavirani tuš

Lavirani tuš je tehnika miješanja tuša s vodom. Dodavanjem veće količine vode dobivaju se svjetliji tonovi, a dodavanjem manje količine vode dobiju se tamniji tonovi. Mogućnosti rada tehnikom tuša vrlo su velike, ali one većinom ovise o podlozi na kojoj se crta i o rukopisu umjetnika. U radu slika Knjige postanka korišteni su kistovi i valjci raznih debljina, rad je izveden na zidnoj površini pa su vidljive nove teksture, vrste linija i ploha koje većinom nastaju spontano.

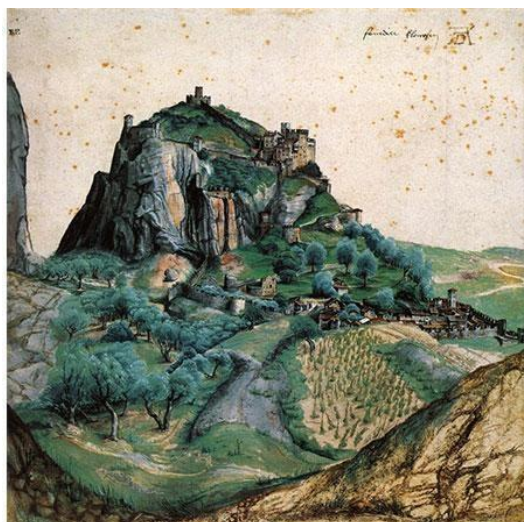
Tehnika tuša pronađena je u raznim kulturama kao što su Japan i Kina. U japanskim crtežima tehnika tuša proizlazi još iz davne prošlosti. Japanski slikari najčešće prikazuju biljne motive npr. stabla trešnje, bambus, grane itd. Japanski stil je prepoznatljiv po specifičnoj jakoj obrisnoj liniji. Poznata je i kineska kaligrafija, tj. umijeće lijepoga pisanja znakova. Izvodi se u tehnici tuša, ali kistom ili perom. Egipćani su za svoja djela koristili crnu i crvenu voodootpornu boju koja se može usporediti s današnjim tušem, a na istoku Indijci koriste tuš u čvrstom stanju, koji dobivaju od čađi i veziva. Čađ je dobivena iz ružina ili borova drveta pa se kasnije spaljivalo ulje u lampama i nataložena čađ se koristila na crtanje i pisanje.

Prilog 11. Primjer japanskoga crteža u tehnici laviranoga tuša

Razna umjetnička djela tijekom povijesti pa sve do danas nastaju u ovoj tehnici. Nekada se tehnika tuša kombinirala s drugim tehnikama kao što su akvarel, tempera, akril. Na djelu Albrechta Dürera „Pogled na dolinu Acro u Tirolu“ iz 1495. prikazana je kombinacija tuša i akvarela, a na djelu braće iz Limbourga „Illuminirani rukopisi“ iz 15. st. vidimo kombinaciju tempere i tuša. Tuš se uklapa u kombinaciju s bilo kojom od navedenih tehnika jer može ovisiti o alatu s kojim se nanosi i podlozi, pa se time može prilagoditi drugim tehnikama.

Prilog 12. Albrecht Dürer „Pogled na dolinu Acro u Tirolu“, 1495.

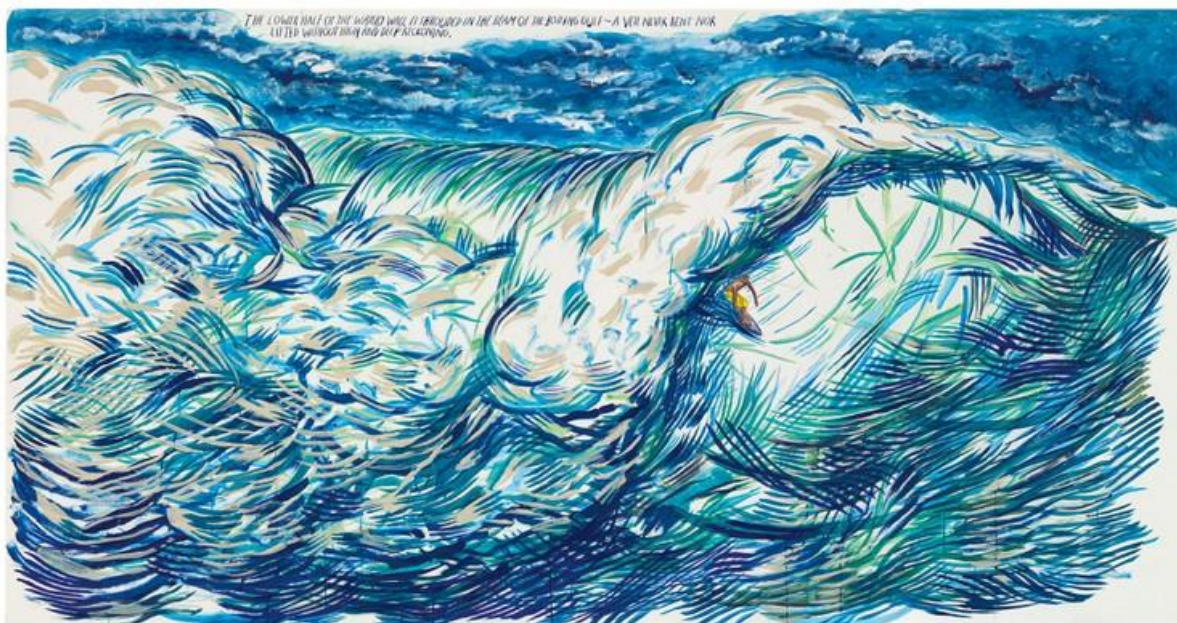
Prilog 13. Primjer japanskoga crteža

5. REFERENCE

5.1. Raymond Pettibone

U svomu ukupnom diplomskom radu i njegovu likovnom jeziku stavljam se u dijalog s američkim umjetnikom Raymondom Pettiboneom, koji kroz svoje crteže istražuje povijest i mitologiju SAD-a. Pettibone je 1978. započeo seriju crteža koji prikazuju usamljene surfere na nevjerojatno izvedenim plavim valovima koji odišu slobodom i prozračnošću. Njegovi radovi potiču vlastitu slobodu u diplomskom radu. Iako on većinom kombinira akvarel i tuš, moj rad izveden je u čistoj tehnici laviranoga tuša. U oba slučaja upečatljiva je ekspresija i igra slikarskoga čina.

Pettibone stvara slike i zapise po karakteru najbližim intimnim dnevničkim zapisima. Njegov izraz karakterizira neposrednost i neopterećenost baš kao prikaz planine u diplomskom radu. Svoje izložbe Pettibone često postavlja u vrlo slobodnoj formi i kombinaciji radova na papiru sa zidnim slikama, odnosno muralima te i tu pronalazim poticaj za uključivanje svojih radova na papiru u formi svitaka.

Prilog 14. Raymond Pettibon, *Bez naziva (The Lower Half...)*, 2013., akril, tuš i pastela na papiru

Prilog 15. Raymond Pettibone, *Bez naziva*, 2020., akril i tuš na papiru

5.2. Friedrich Caspar David

Friedrich Caspar David bio je njemački slikar i grafičar, predstavnik njemačkoga romantizma i pejzažnoga slikarstva iz Grieswalda. Bio je poznat po svojim tmurnim krajolicima kroz koje teži nečemu uzvišenom, prirodi. Njegova slika pod nazivom „Redovnik kraj mora“ 1808. prikazuje teško gledljivu, a jednostavno prikazanu bolnu usamljenost. Na ovo platno umjetnik je izlio svoju dušu što gledatelji mogu i osjetiti. Maglovite planine ovog umjetnika lako se mogu povezati s diplomskim radom, možda ne toliko u tehničkom izrazu, već u samoj biti i krajnjem cilju prikazivanja planine. Za njega je tjeskoba poticaj njegovu stvaranju, dok su ovom radu poticaj pogubljenost i nesnalažljivost. Dijelimo isto mišljenje kad je u pitanju promišljanje o prirodi. Za njega je priroda zastrašujuća i golema, ali voli ju slikati jer ga isti krajolici približavaju Bogu. Zadatak je bio pronaći duhovnu čistoću „Boga“ kroz stvaranje i slaganje prirodnoga, segment po segment u cjelinu.

Prilog 16. Friedrich Caspar David, „Redovnik kraj mora“, 1808., ulje na platnu

6. SVITAK

Svitak od papira ima značajnu ulogu u povijesti pisanja i čuvanja informacija. Prije izuma papira svici su se pravili od svilenih i drugih materijala. Kineski papiri su se koristili kao osnovni materijal za pisanje, a prvi papirni svici datiraju iz druge polovine 2. stoljeća pr. n. e.

U Egiptu su se razvili svici od papirnoga materijala, koji je napravljen od biljke papirus. Ovi svici su se koristili za pisanje i čuvanje važnih informacija, kao što su religijski tekstovi, zakoni i literatura.

U Grčkoj i Rimu svici od papira bili su popularni za filozofske tekstove. Grčki filozofi i pjesnici često su koristili svitke za širenje svojih ideja. Tijekom srednjeg vijeka svici su ostali dominantna forma pisanja, posebno u religijskim i akademskim krugovima.

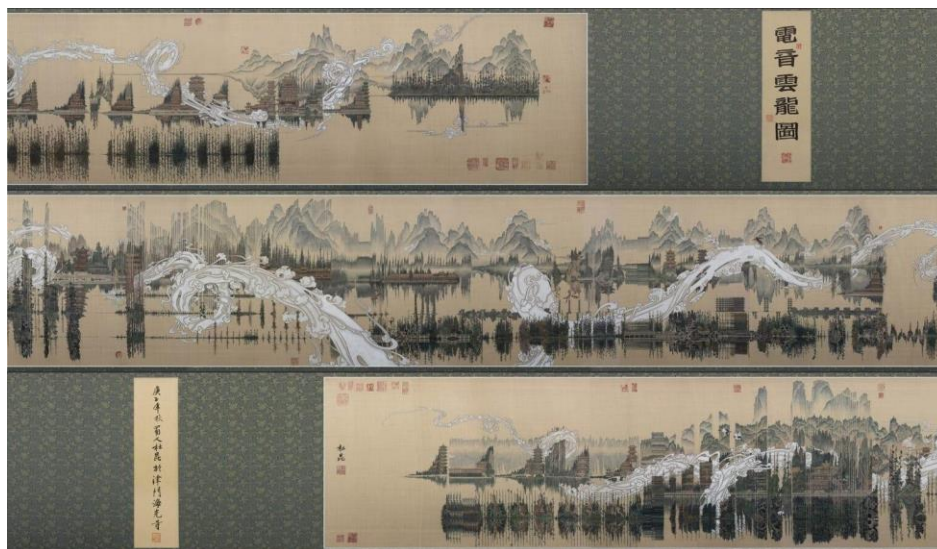
Samostani su bili centri za proizvodnju i prepisivanje svitaka, kao što je Biblija, kronike i druge važne knjige, ali s izumom tiskarskoga stroja svici su počeli gubiti popularnost.

Izdavanje knjiga na papiru postalo je brže i jeftinije, što je dovelo do većeg širenja pisane riječi. U narednim godina svici su postali sve manje korišteni, međutim ostali su u upotrebi za određene svrhe poput umjetničkih prikaza. I danas su svici više predmet umjetničkoga izraza.

Navodim nekoliko najznačajnijih spisa koji su sačuvani u obliku svitka: Biblija (mnogi od najranijih tekstova, posebno u hebrejskim i grčkim verzijama, bili su sačuvani na svicima), Dead Sea Scrolls ili Sveti svici (otkriveni između 1946. i 1956. godine blizu Mrtvog mora, sadrže mnoštvo religijskih tekstova, komentara i apokrifnih radova), Homerova Ilijada i Odiseja (ovi klasični grčki epovi na početku su se prenosili usmenom predajom, ali kasnije su zapisani na svicima što je omogućilo njihovo čuvanje tijekom povijesti), Platonove i Aristotelove rasprave, kineski klasični tekstovi, egipatski hijeroglifi (različiti religijski i administrativni tekstovi, uključujući „Knjigu mrtvih“, zapisani su na svicima, a korišteni su u raznim obredima i u svakodnevnom životu), svici Maja i Inka.

Moram spomenuti i jedno od suvremenih dijela izvedenih na svitku. Radi se o tradicionalnim kineskim krajolicima na Du Kunovim svitcima. Slika je veličine 70 x 860 cm, a izvedena je u

tehnici tuša i boje na svili. Du Kun prikazuje dugogodišnju strast prema glazbi kroz svoje kineske pejzaže. Svaka prirodna značajka je umjetnikov prijevod zvučnog vala, koji ekscentrični niz pjesama pretvara u široke krajolike. Zanimljiv je umjetnikov proces rada; naime on prvotno svira gitaru i udara udaraljka, pa zvukovima digitalno manipulira i time oblikuje lučne mostove ili čudno prikazan oblak koji se proteže cijelom dužinom svitka. On kombinira više instrumenata i zapisa da bi stvorio perspektivu i dubinu.

Prilog 17. „电音云龙图 (Cloud Dragon in Electronic Noise)“ 2021., svitak, tuš i boja na svili,
50 x 600 cm (slika), 51 x 836 cm (svitak)

Prilog 18. Detalj

Prilog 19. Svitak 1

Prilog 20. Svitak 2

Prilog 21. Svitak 1

7. ZAKLJUČAK

U ovom umjetničkom dijelu povezuje se unutarnje stanje umjetnice sa stanjem svijeta oko nje. Uspoređujući sebe s planinom govori se o stalnosti unutarnjega duha. U ovom djelu dokazuje se kako umjetnost prikazuje puno više od materijalnosti; ona živi duboko u svakoj ljudskoj duši, iako ju svaka osoba percipira i iznosi na drugačije i za sebe specifične načine.

Kroz vlastiti razvoj tijekom godina mijenjaju se pogledi na svijet, ali ona se uvijek vraća onom prvotnom. Dugotrajni proces istraživanja svojih želja i mogućnosti kombinirajući ih s duhovnim stanjem dovodi do ovoga rada koji je tehnički nadmašio dosadašnje slikarske predloške. Ovaj rad je sukob s nesigurnošću u samu sebe i u vlastito stvaranje umjetnosti.

Alatima se prenosi dubina bića na bijeli zid i time slikanje postaje tijek i putovanje koje dovodi do oslobađanja. Slikarski proces također se oslanja na ravnotežu između kontrole i spontanosti, sukob slučajnosti i planiranoga. Umjetnost nas potiče da razmišljamo o prirodi svoje ljepote i svoje istine.

8. POPIS SLIKA

Prilog 1. Vizura Velebita

Prilog 2. Velebit

Prilog 3. Slika iz 2022. Planine, tuš na medijapanu

Prilog 4. Prikazi s Google Eartha, planine

Prilog 5. Brdo Sinaj

Prilog 6. Skica za rad

Prilog 7. Početak slikanja, svitak

Prilog 8. Prikaz planina, svitak

Prilog 9. Detalj

Prilog 10. Rad iz 2022.

Prilog 11. Primjer japanskoga crteža, lavirani tuš

Prilog 12. Albrecht Dürer, „Pogled na dolinu Arco“ u Tirolu, 1495.

Prilog 13. Primjer japanskoga crteža, lavirani tuš

Prilog 14. Raymond Pettibone, Bez naziva, 2013., akril, tuš i pastela na papiru

Prilog 15. Raymond Pettibone, Bez naziva, 2020., akril i tuš na papiru

Prilog 16. Friedrich Caspar David, „Redovnik kraj mora“, 1808., ulje na platnu

Prilog 17. “电音云龙图 (Cloud Dragon in Electronic Noise)” 2021, svitak, tuš i boja na svili

Prilog 18. Detalj

Prilog 19. Svitak 1

Prilog 20. Svitak 3

Prilog 21. Svitak 1

9. IZVORI I LITERATURA

1. <https://enciklopedija.hr/clanak/friedrich-caspar-david>
  2. <https://www.newyorker.com/culture/the-art-world/the-man-who-could-paint-loneliness>
  3. Sartori Marcello „Tehnike i umijeće crtanja“ 2004.
  4. Robert Macfarlane „Gore uma“ 2022.
  5. <https://www.vasezdravlje.com/bolesti-i-stanja/mentalna-konfuzija-bolesti-i-stanja>
  6. <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1692508437639853&id=1654890081401689&set=a.1678647089025988>
  7. <https://artcakula.net/kreativna-blokada/>
  8. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/32108>
  9. <https://www.davidzwirner.com/artists/raymond-pettibon>
-

